

FRANSUZ TILIDA SO'ZLARNI BO'G'INGA AJRATISHDAGI MUAMMOLAR

Quronbayeva Dilnoza Ma'rimboy qizi

Urganch davlat universiteti Xorijiy filologiya fakulteti talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada fransuz tilida ko'pgina muammolarga sabab bo'luvchi bo'g'in ajratishdagi muammolarga yetarlicha yechimlar berib batafsil ma'lumot berilgan.

Kirish so'zlar: Bo'g'in tushunchasi, bo'g'inning vazifasi, xarakteri, bo'g'in ko'chirish qoidalari.

Bo'g'in haqida tushuncha va nazariyalar. Bo'g'in tilning asosiy birliklaridan biridir. Bu fonetsiya paytida chiqariladigan nutq zanjirining eng kichik qismidir. Darhaqiqat, biz gapirganda, biz talaffuz qiladigan birinchi birlik tovush emas, balki tovushlar birikmasi, tovushlar guruhi, bo'g'indir. Bo'g'inlar katta birliklarning tarkibiy qismlari bo'lib xizmat qiladi, masalan, so'zlar, urg'u guruhlari, iboralar va boshqalar. Bu birliklarning eng muhimi bo'g'indir. Bu fonetikaning asosiy tushunchalaridan biridir. Agar bo'g'inni belgilashda rozi bo'lmasak, bu qisman uning ta'rifi uchun turli nuqtai nazarlarni tanlaganimiz (akustik, artikulyatsion, funksional), qisman ham shu paytgacha mavjud bo'lgan qurilmalar fonetikalarga chegaralash imkonini bermaganligi uchundir. egri chiziqlardagi heceler yoki olingan izlar. Lekin bo'g'in mavjud emas, fonemalarning bo'g'inlarga bo'linishi ob'ektiv voqelikda asossiz sof konventsiyadir, degan xulosaga kelishni istash noto'g'ri bo'lar edi.

1. Hatto tilni o'rganmagan odam ham og'zaki satrda nechta bo'g'in borligini juda aniq his qiladi.

2. Xuddi shu narsa nutq zanjirini bo'g'inlarga osongina ajratadigan, ammo ularni tashkil etuvchi tovushlarni aniqlay olmaydigan bolalarga ham tegishli.

3. Tasdiqlashning ko'pincha bo'g'inlar soniga (masalan, frantsuz tilida) asoslanishining o'zi bizga bo'g'inning so'zlovchi yaxshi biladigan fonetik birlik ekanligini isbotlaydi.

Agar idrok nuqtai nazaridan bo'g'in tovushlarga ajralishi mumkin bo'lsa, talaffuz nuqtai nazaridan bo'g'in bo'linmas birlikni tashkil qiladi.

Bo'g'inning ahamiyati har qanday tilda bosh harfdir. Bu tilning barcha modifikatsiyalari, masalan, turar joy, assimilyatsiya, dissimilyatsiya va boshqalar. birinchi bo'g'in ichida joy oladi. Turli fonetik qonuniyatlar o'yini ham tilning "bo'g'in" deb ataladigan birligiga asoslanadi, masalan: jonli almashuvlar. Shuni esdan chiqarmaslik kerakki, bir nechta tillarning versifikatsiyasi bo'g'inlar soniga asoslanadi, masalan, frantsuz tili.

Bo'g'in va bo'g'inni o'rganishda bo'g'inning ta'rifi bilan belgilanadigan ko'plab murakkab muammolarga duch keladi.

Bo'g'inning bir nechta nazariyalari mavjud bo'lib, biz quyida qisqacha taqdimotni taqdim etamiz:

I. Bo'g'inni aniqlash uchun funksional nazariya bo'g'in yadrosidan boshlanadi. Bog'imning yuqori qismini tashkil etuvchi tovush unli, u bilan jaranglagani undoshdir. (Qarang: bu "undosh" tovush aniqlangan atamaning kelib chiqishi - qaysi bilan birga keladi). Ba'zi tillar, masalan, serb, chex, ingliz va boshqalar. sonantlar orasida bo'g'in

undoshlarini bilish: prst, srp (serb), vlk, krk (chex), table [tei-bl], parda (inglizcha). Boshqa bir qancha tillarda og'zaki uslubda bo'g'in undoshlari mavjud, masalan, rus - pol (o)ch-ka [po - l - čka]. Bundan kelib chiqadiki, funktsional nazariya muammoni to'liqligicha hal qilmaydi, aks holda biz unli va undoshlarning ta'rifini qayta ko'rib chiqishimiz kerak, bu esa bu tovushlarni yangi tasniflashni talab qiladi: bo'g'in yadrosini shakllantirishga qodir har qanday fonema tegishli bo'ladi. unlilarga. Yangi tasnif tovushlarni har bir til uchun alohida tarzda undosh va unlilarga ajratadi, shuning uchun chex tilida R, L - unlilar bo'ladi, frantsuzcha esa ularni undoshlar sifatida tasniflaydi. Xuddi shu tilda [l] tovushi ba'zan undosh (masalan:, ruscha barqaror uslubda pol (o)ch-ka), ba'zan unli (og'zaki uslubda pol (o)ch ka) bo'lar edi.

II. Ekspiratuar nazariya (Baudoin de Courtenay, Bogoroditsky, Sweet, so'nggi paytlarda Stetson) bo'g'inning ekspiratsiyadagi mustahkamlashga mos kelishini da'vo qiladi. Ko'pincha bu nazariya bugungi kunda tovush nazariyasi bilan birlashtirilgan (P. Passy, A. Tomson va boshqalar).

Ikkinchisi akustik mezonga asoslanadi va tovushning sonorlik darajasiga asoslanadi. O. Jespersenning fikricha, tovushlar eng baland fonema atrofida to'planishga moyil bo'lib, bu unli tovush bo'lishi shart emas.

Les linguistes danois a dressé une liste des sons au point de vue de la sonorité, allant des moins sonores – les consonnes occlusives sourdes [p, t, k] – aux plus sonores – la voyelle [a] :

1) Consonnes sourdes :

a) occlusives [p, t, k] ;

b) fricatives [f, s, ʃ, etc] ;

2) Consonnes sonores :

a) occlusives [b, d, g] ;

b) fricatives [v, z, , etc];

3) Nasales et latérales [m, n, l, etc.] ;

4) Vibrantes [r] ;

5) Voyelles fermées [i, ou , ü] ;

6) Voyelles mi – fermées [è, é, ó, ò, etc.] ;

7) Voyelles ouvertes [a , etc.].

Shunday qilib, fransuz tilida, bu erda, odatda, eng baland tovushlar unli lardir. Ular bo'g'inning yuqori qismi bo'lib, undan oldin yoki keyin kelgan undoshlar unchalik jarangsiz bo'lgani uchun tahlil qilinayotgan unlilar bilan bir bo'g'in tarkibiga kiradi.

Nutq zanjiri tovushlar bir-biriga ta'sir qiladigan kontinuum sifatida taqdim etiladi. Har qanday tilda bo'g'inning ahamiyati juda muhim:

A. Akomodatsiya, assimilyatsiya kabi tilning barcha fonetik o'zgarishlari avvalo bo'g'in ichida sodir bo'ladi.

B. Bo'g'inlar kattaroq birliklarning, masalan, so'z, urg'u guruhlari, iboralar va boshqalarning tarkibiy qismi vazifasini bajaradi.

C. Fransuzcha versifikasiya bo'g'inlar soniga asoslanadi.

Bo'g'in - bu fonatsiya paytida chiqariladigan nutq zanjirining eng kichik qismi.

Bo'g'in va bo'g'inni o'rganishda bo'g'inni aniqlashdan boshlab ko'plab murakkab muammolarga duch keladi. Bo'g'inni aniqlashda funksional nazariya bo'g'in yadrosidan boshlanadi.

Ekspiratsiya nazariyasi bo'g'inning ekspiratsiyadagi mustahkamlashga mos kelishini da'vo qiladi. Ko'pincha bu nazariya ba'zan sonorite nazariyasi bilan birlashtiriladi. Ikkinchisi akustik mezonga asoslanadi va tovushning sonorlik darajasiga asoslanadi. Ovozning ochiqqligi nazariyasi shveysariyalik tilshunos F. de Sossyur tomonidan ishlab chiqilgan.

Bu mushak tarangligi nazariyasining asosi bo'lgan fiziologik mezondir (L. Ščerba, A. Abele, M. Grammont, P. Fuche). Darhaqiqat, bo'g'inni hech qanday haqiqiy lingvistik ahamiyatga ega bo'lmagan holda, mushak harakatlarining birligi, sof artikulyar birlik sifatida tasvirlash mumkin. L.Scherba nazariyasidagi hal qiluvchi nuqta - undosh tovushning chiqishi paytida uning intensivligi o'zgaradi, degan fikrdir. Undosh tovushning talaffuz paytida intensivligi turlicha bo'lishi uning ba'zan bir bo'g'inga, ba'zan boshqasiga tegishli bo'lishini tushuntiradi.

Bo'g'in tuzilishi tilning bosh fonetik xususiyatlaridan biridir. Har xil turdagi bo'g'inlar mavjud: unli (V), undosh-unli (CV), undosh-undosh-unli (CCV), undosh-undosh-undosh-undosh (CCV), unli-undosh VC va boshqalar. boshqa kombinatsiyalar: VCC, CVC, CCVC, CVCC, CCVCC, CCCVCC (qat'iy).

Biroq, frantsuz tilining odatiy bo'g'ini undosh-unli (CV) ketma-ketligini ko'rsatadigan bo'g'indir. CV turining chastotasi boshqalarga qaraganda ancha yuqori. Shunga qaramay, frantsuz tili so'z va sintagma ichida V tipidagi ko'plab bo'g'inlarni biladi: aerate [a-e-æ], to'laydi [pê-i], muvaffaqiyatga erishish [æ-y-siæ]. Katta chastotaga ega bo'g'inlarning boshqa turlari - CCV va kamroq tez-tez uchraydigan turlar - VC va CVC; amaliy/r/, dra-ma-tic, ma-ni-fes-te/r/.

Gapning fonik segmentini tashkil etuvchi bo'g'in chegarasi morfema chegarasiga to'g'ri kelishi shart emas. Agar tasodif sodir bo'lsa, bu tasodifiydir (masalan, tender oldidan, pro-po-si-tion).

Frantsuz tilida bo'g'in chegarasi rus tilidan farqli o'laroq chegara so'zi bilan ham to'g'ri kelishi shart emas: men [le- zôm], men shahar hokimiyatida etti soat o'tkazdim [je-pa-se-sê-toe -ka-la- mê-ki].

Frantsuz tilidagi bo'g'inlarning xususiyatlari

Hatto maxsus tayyorgarlikka ega bo'lmagan odam ham bo'g'inlar soni haqida juda aniq tasavvurga ega. Bolalar og'zaki ipni bo'g'inlarga osongina ajratadilar.

Tildagi bo'g'in uchta asosiy xususiyat bilan belgilanadi: bo'g'in cho'qqisini tashkil etuvchi tovush, bo'g'in oxiri va tipik bo'g'inni tashkil etuvchi undosh va unlilarning birikmasi.

Frantsuzcha bo'g'in unli bo'g'indir: zamonaviy frantsuz tilida faqat unlilar bo'g'in hosil qilishi mumkin. Unli tovushlar, bo'g'inlar shunchalik ko'pki, so'z va urg'u guruhining frantsuz tilida bo'g'inlarga taqsimlanishi shunday qoidadir: partir – par-tir, dater – da-ter, porter – port-ter, tipik – ty-sting. Tarqatish registrlarga ko'ra, beqaror [a] ni saqlash

darajasiga qarab bir oz farq qilishi mumkin. Shuning uchun og'zaki bo'g'in har doim grafik bo'g'inni takrorlashdan uzoqdir.

Ikkinchi xususiyat bo'g'inning oxiriga tegishli. Unli tovush bilan tugagan bo'g'in ochiq fil [e-l-e-fa], bir yoki bir nechta undosh bilan tugagan bo'g'in esa yopiq sektor [sektoeɾ] deb ataladi.

Fransuz tilining tipik bo'g'ini ochiq bo'g'in bo'lib, unda oxirgi uchun unli bor. Masalan: i-la-bien-vou-lu-a-par-ler jumlasida bitta yopiq bo'g'in uchun yettita ochiq bo'g'in borligini ko'ramiz.

Har qanday fransuz jumlasini sinchiklab o'rganib chiqsak, sintagma ichida sodir bo'ladigan ketma-ketlik tufayli og'zaki zanjirda bir nechta bo'g'inlar ochiq bo'ladi, holbuki alohida holatda olingan so'z bo'g'inlarga ega bo'lishi mumkin.

Règles de syllabation

La syllabation se fait selon les principes suivants:

1) Toute consonne intervocalique forme syllabe avec la voyelle qui la suit, ouvrant la syllabe précédente, aussi bien à l'intérieur du mot qu'à l'intérieur du groupe: a-ller, sau-ter, par-ti-ra-mi-di;

2) Un groupe de deux consonnes (la première étant un bruit et la deuxième une sonnante) se sépare en deux syllabes: sec-teur, facteur, sauf si la seconde est un [ʁ] ou [l]: pa-trie, a-ppli-quer ou une semi-voyelle: a-llie, a-llouette, a-ssiette;

3) Un groupe de trois consonnes avec un [s] au milieu subit une coupe syllabique après le [s]: obs-tacle.

Deux facteurs contribuent à augmenter le nombre des syllabes: la fréquence des emprunts (speaker, spoutnik...) et l'augmentation des chutes des [ə] instables.

Les jonctures (ou les jointures) sont faiblement marquées en français et la différence est minimisée, du point de vue de syllabation, entre *les petits trous* et *les petites roues*.

Demak, yuqoridagi qoidalarga va berilgan misollar orqali fransuz tiliga qiziquvchilar, o'rganuvchilar so'zlarni bo'g'inga ajratishda endilikda xatolikka yo'l qo'ymaydilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR :

1. Shigarevskaja N. Traite de phonétique française. Cours théorique. – Moscou : Vysshaya shkola, 1982. – § 82–94.

2. Abry Dominique, Marie-Laure Chalaron. Phonétique 350 exercices. Hachette Livre, 1994. – P. 15.